

Bakkhylides

BÜTÜN ŞİİRLERİ VE FRAGMANLARI

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Bakkhylides
BÜTÜN ŞİİRLERİ VE
FRAGMANLARI

Giriş, çeviri ve notlar
Erman Gören

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4756
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 95

Bütün Şiirleri ve Fragmanları / Bakkhylides
Özgün adı: *Bacchylidis Carmina cum Fragmentis*
Çeviren: Erman Gören

Kitap editörü: Derya Önder
Düzeltili: Filiz Ozkan

Tasarım: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Gülçin Erol Kemahlıoğlu

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

Çeviriye temel alınan baskı: MAEHLER, H. (ed.) *Bacchylides. Carmina cum Fragmentis*
(11. basım). K. G. Saur Verlag, Leipzig, 2003
1. baskı: İstanbul, Ocak 2017
ISBN 978-975-08-3901-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

σὺν ἀλαθείᾳ δὲ πᾶν λάμπει χρέος
hakikatle ışıldadır her şeyi şairin övgü borcu

Bakkhylides

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ • 9

HAYATI VE SANATI HAKKINDAKİ TANIKLIKLAR

Yaşamöyküsü • 47

Kronoloji • 48

Sürgün • 48

Pindaros ve Bakkhylides • 49

Bilimsel Faaliyetler • 50

Antikçağ'daki Değerlendirmeler • 51

[ZAFER ŞARKILARI]

1 • 55

2 • 61

3 • 62

4 • 66

5 • 67

6 • 74

7 • 75

8 • 76

9 • 77

10 • 82

11 • 85

12 • 90

13 • 91

14 • 97

14A • 98

14B • 99

DITHYRAMBOSLAR

15 = Dith. 1 • 103

16 = Dith. 2 • 105

17 = Dith. 3 • 107

18 = Dith. 4 • 112

19 = Dith. 5 • 114

20 = Dith. 6 • 116

ZAFER ŞARKILARINDAN VE DITHYRAMBOSLARDAN
FRAGMANLAR • 117

FRAGMANLAR • 129

BAKKHYLIDES'İN MİTLERİ • 161

YER VE KİŞİ ADLARI SÖZLÜĞÜ • 164

KAYNAKÇA • 196

ANTİK YAZARLAR VE YAPITLARI [*INDEX LOCORUM*] • 203

GİRİŞ

Bakkhylides¹ hakkındaki tanıklıkların bize sağladığı bilgiler doğum ve ölüm yıllarını kesin olarak belirlememize imkân tanımamaktadır. Ancak genel bir çerçeve çizmek gerekirse, MÖ 6. yüzyılın son çeyreği ile 5. yüzyılın ilk yarısında yaşamış ve yapıt vermiş olduğu ileri sürülebilir.² Sanatına dair tanıklıkların büyük kısmı Pindaros'un metinleri üzerine yazılan *skholion*'lardandır. Bu tek ve büyük ölçüde yanlı kaynak Bakkhylides'e dair bir giriş yazısını, zorunlu olarak Pindaros'la Bakkhylides arasındaki sanatsal bakış açısı arasındaki farkı tartışmaya yönlendirmektedir. Dolayısıyla bu giriş yazısı, Bakkhylides'in sanatının sınırlarını ortaya koymayı, ister istemez, gerek eleştiri geleneğinin teşvikleriyle gerekse aralarındaki belirgin rekabet nedeniyle, onun dizelerini Pindaros'unkilerle karşılaştıracak okuyucuya bir tür "Bakkhylides'i okuma kılavuzu" sağlamayı amaçlamaktadır.³

British Museum'a ulaşan bir papirüs rulosundan⁴ Kenyon

- 1 Bakkhylides için kaynak metin olarak Maehler'in (2003¹¹) eleştirel basımı kullanılmıştır.
- 2 Her ne kadar Eusebios (Euseb. *Chron. Olym.* 87.2: Campbell, 1992, 102-103) 87. Olympia Oyunları'nın düzenlendiği MÖ 430/431 yıllarında Bakkhylides'in tanınmış "bir şarkı yazarı" (*carminum scriptor*) olduğunu söylese de 452 yılından sonra hayatta olduğuna dair herhangi bir kanıt bulunmamaktadır; yaşamışsa da yapıt vermeden yaşlı bir adam olarak yaşamını sürdürmüştür.
- 3 Bir şair olarak özellikle zafer şarkılarıyla ön plana çıktığından, Pindaros bağlamında bilinmesi gereken kimi teknik bilgiler Bakkhylides için de hatırlanmalıdır. Dolayısıyla, *Pindaros: Bütün Zafer Şarkıları* kitabımın "Giriş" kısmında açıklık getirilen pek çok teknik bilgi bu giriş yazısında tekrarlanmamıştır (bkz. Gören, 2015, 11-22). Bu girişte karşılaştırmalı bir inceleme olarak oldukça teknik bir çerçevede sürdürülen tartışmanın, Pindaros'un debdebeli üslubundan haberdar okuyucunun Bakkhylides'in sade üslubunu kendi bağlamında değerlendirebilmesine imkân sunacağımı umuyoruz.
- 4 Bakkhylides'in *papirüs* rulosunun ve metin eleştirisinin ilgi çekici bir serüveni vardır. 1896 yılında British Museum'a iki yüz parçadan oluşan bir *papirüs* rulosu ulaştı. Çeşitli antik kaynaklarla günümüze kadar gelen fragmanlarından hareketle, bu buluntunun

tarafından 1897 yılında yayımlanan *editio princeps*'ine kadar Bakkhylides hakkında bildiklerimiz söz konusu tanıklıklara ek olarak birbirini takip etmeyen 107 mısradan (69 fragman) ibaretti.⁵ Ancak çeşitli tartışmaları tetikleyen bir kaynak olarak “tanıklıklar” (*testimonia*) Bakkhylides'in *editio princeps*'inden sonra da önemini korumaya devam etmektedir. Bu nedenle Bakkhylides'in (büyük ölçüde *epinikion*'lar ve *dithyrambos*'lardan oluşan) şiirlerini⁶ yayına

kesin olarak Bakkhylides'in kayıp metinleri olduğu anlaşıldı. *Papirüs* rulosunun nerede ve nasıl bulunduğu uzun süre bir sır olarak kaldı. Ancak o dönemde (1894-1924) British Museum'da kendi bölümünün müdürü olan Wallis Budge daha sonra bu *papirüs* rulosunun “Hermepolis'ten yirmi beş mil uzaktaki Meir'deki bir mezarda” (Turner, 1968, 25) bulunduğunu açıkladı (Budge, 1920, 345 vd.). Budge'in anlattığı hikâye rulonun tehlikelerle dolu seyahatini ve Budge'in bu buluntuyu British Museum'a ulaştırmak için gösterdiği fedakârlıkları yansıtmaktadır. Bu hikâyenin gerçekleri ne derece yansıttığını bilmemiz neredeyse imkânsızdır. Ancak Budge'in ifadesiyle, rulo için ödediği “akıl almaz” (Budge, 1920, 346) ücretin British Museum'a getirdiği itibar ve Hellen dünyası araştırmacılarına sağladığı imkânla fazlasıyla karşılığını bulduğunu söyleyebiliriz. Bu buluntu yalnızca Bakkhylides'in yapıtını ortaya çıkarmakla kalmayıp, bir dönemin edebi dünyasına ışık tutmuş, bütün Pindarosçu eleştiri geleneğinin yeniden sorgulanmasını tetiklemiş, *epinikion* şiirinden tutun tragedyanın kökeni *dithyrambos*'un boyutlarının anlaşılmasına kadar pek çok konuda yeni konu başlıklarının doğmasına neden olmuştur. Kenyon'un (1897) *editio princeps*'inin hemen ardından metnin yarattığı etki dalga dalga ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde önde gelen klasik filoloji dergilerinde Bakkhylides'in metninin kalkış noktası kabul eden makaleler ve yeni buluntu ışığında kaleme alınmış notlar göze çarpmaktadır. Bu çalışmalardan özellikle birkaçı o güne kadar karanlıkta kalmış kimi sorunlara ışık tutmuş ve yeni buluntunun öneminin altını çizmiştir: Örn. Farnell, 1898; Harrison, 1898; Jones, 1898; Marindin, 1898; Smith, 1898; Bury, 1899; Waldstein, 1900; Hopkin, 1901 vb. Günümüze kadar Jebb, Blass, Suess, Snell, Maehler gibi bir dizi önemli klasik filolog bu metin üzerinde çalışmıştır. Bakkhylides'in metni sonuçta kısmen tartışmaların durulduğu, uzlaşım bir son hale kavuşmuş olsa bile, *papirüs* metninin hasarlı yapısı eleştirel basımın sabitlenmesini her zaman zorlaştırmış, bu buluntu devam eden metin eleştirisi için her zaman tükenmek bilmez bir kaynak olagelmıştır. Günümüzde Bakkhylides araştırmacılarının büyük çoğunluğu Bakkhylides'in metinleri için –tartışmaya açık olduğunu kabul etmelerine rağmen– Maehler'in (2003¹¹) eleştirel basımını temel almaya devam etmektedirler.

- 5 Burnett, 1985, 1; krs. Bergk, 1853², 963-979. (*Grammaticus* sanlı) Ammonios'tan (Ammon. *Diff.* 333) öğrendiğimize göre, Didymos Bakkhylides'in *epinikion*'ları üstüne bir yorum (*hypomnēmati Bakkhylidou Epinikōn*) yazmıştır; ancak ne yazık ki bu yapıt günümüze ulaşamamıştır.
- 6 Kitabın başlığında olduğu gibi, burada da “şiir” ifadesini kullanıyoruz. Ancak gerek Bakkhylides ve dayısı Simonides'in gerekse rakipleri Pindaros'un mensubu oldukları gelenek hemen hemen bütünüyle yazılı kültürün içinde serpilmiş çağdaş şiirden bütünüyle farklıdır. Dolayısıyla bu koro lirigi icraları sıklıkla “şarkı” olarak adlandırılır (krs. Gören, 2015, 21-22).

hazırlarken, hakkındaki tanımlıkların da çevirisini sunmayı uygun bulduk (bkz. s. 47).

Günümüze ulaşan tanımlıklardan Bakkhylides'in hayatına dair bildiklerimiz oldukça kısıtlıdır. Suidas'tan⁷ öğrendiğimize göre, Kyklad Adaları'ndan biri olan Keos'un başkenti Ioulis⁸ kentinde doğmuştur. Suda'da ayrıca babasının adının Meidon⁹ olduğu, Bakkhylides'le aynı adı taşıyan dedesinin ise bir atlet olduğu aktarılır. *Etymologicon Magnum* ise¹⁰ babasının adının "Meidylos" olduğundan bahseder. Suda kendisi de Ioulisli olan lirik şair Simonides'ten Bakkhylides'in "akrabası" (*syngenēs*) olarak bahsederken, Strabon¹¹ Bakkhylides'in Simonides'in "yeğeni" (*adelphidous*) olduğunu belirtir. Simonides'in babasının adı Leoprepes'ti. Bundan dolayı Meidylos'la Simonides –en azından öz– kardeş olamazlar. Daha çok kabul edilen varsayım onun Bakkhylides'in annesinin kardeşi, yani dayısı olduğudur.¹²

Plutarkhos¹³ Bakkhylides'i, *Mousa*'ların yapıtlarını tamamlama fırsatı tanımak için adeta sürgüne gönderdiği Thukydidēs, Ksenophon, Philistos, Timaios gibi saygın tarihçiler arasında sayar. Bakkhylides'in Peloponnesos'ta bir süre sürgünde yaşadığını belirtir. Sürgüne gönderilen bu kişiler tarihte şanlı isimler olarak yerlerini almışlar; oysa onları sürgüne gönderenler kısa zamanda hafızalardan silinmiştir.

7 Suid. B 59 Adler.

8 Strabon'un (Str. 10.5.6) bildirdiğine göre Keos adasında dört kent (Ioulis, Koresia, Poieessa ve Karthaia) bulunuyordu. Strabon'un yaşadığı dönemde Ioulis ile Koresia birleşerek Ioulis, Poieessa ile Karthaia da birleşerek Karthaia isimlerini aldılar; böylelikle adada iki kent kaldı. Başkent Ioulis muhtemelen adaya yönelik korsan saldırıları nedeniyle adanın sahilinde değil, kuzey yamaçlarında konuşlanmıştı (Bowra, 1967², 308). Bakkhylides ve dayısı Simonides dışında, Keos'un yetiştirdiği ünlü isimler arasında sofist Prodikos, Strabon'dan öğrendiğimiz, Ioulis'te yetişmiş hekim Erasistratos ve peripatetik filozof Ariston da bulunmaktaydı. Ayrıca bkz. Caskey, 1981, 325.

9 Suda'nın elyazmalarında "Medon" olarak geçmektedir. "Meidon" biçimi MÖ 3. yüzyıla ait bir Ioulis yazıtından (IG XII 5.610.26) bilinmektedir.

10 EM 582.20: Gaisford, 1967, 1660.

11 Str. 10.5.6.

12 Molyneux, 1992, 97.

13 Plut. *de Exil.* 14.

Eustathius'un Pindaros'a yazdığı yorumda Bakkhylides'in Simonides ve Pindaros'la arasındaki yaş ilişkisi ortaya koyulur:¹⁴ *hos (sc. Pindaros) phasi, kai Simonidou êkouse, neôteros men ekeinou ôn, presbyteros de Bakkhylidou.*

Pindaros'un Simonides'in öğrencisi olduğunu, Simonides'ten genç, Bakkhylides'ten ise yaşça büyük olduğunu söylerler.

Bu bilgi başka tanıklıklarla birleştirildiğinde bizi Bakkhylides'in sanatının kaderini tayin eden bir sonuca ulaştırır. Eusebios¹⁵ Bakkhylides ile Diagoras'ın aynı dönemde ünlendiğini belirtir. Suidas¹⁶ *Diagoras* maddesinde Diagoras'ın “yıldızının parlamasını” (*floruit*) 78. Olympia Oyunları'na (MÖ 468/467) tarihler ve onun Bakkhylides ile Pindaros'tan genç olduğunu kaydeder. Pindaros MÖ 518'de doğmuştur, o halde Pindaros ve Bakkhylides gerçekte kabaca çağdaşlardır. Simonides'in yeğeni ve Pindaros'un çağdaşı bir şair olması, Bakkhylides'in sanatını icra ettiği dönemden günümüze kadar şiirinin değerlendirme biçiminin en temel belirleyicileri olmuştur.

Bakkhylides'in başına belki de bir şairin başına gelebilecek en büyük uğursuzluğun geldiği söylenebilir: Özgünlüğünün tartışma konusu edilmesi. Péron'a (1978, 307) göre, “Bakkhylides'in ilk talihsizliği, Pindaros ile aynı dönemde yaşamış, aynı edebi türde yapıtlar vermiş olmasıdır. Bu durum bizi kaçınılmaz bir biçimde bu iki şair arasında karşılaştırma yapmaya itmiştir.” Bu belirlemenin, Bakkhylides'in yaşadığı dönemde hitap ettiği dinleyicileri için ne kadar geçerli olduğunu tam anlamıyla bilmemiz imkânsız. Ancak Pindaros'la ortak patronları Syrakusai tiranı Hieron'un, MÖ 468 yılında Olympia Oyunları'nda kazandığı dört-atlı araba yarışı zaferini kutlamak üzere rakibi yerine Bakkhylides'i tercih etmiş olduğu gerçeği, Pindaros taraftarı *skoliast*'ların ya da 1896'da Bakkhylides'in metniyle karşılaşan eleştirmenlerin ona “Hieron kadar bile tolerans göstermediğini” açıkça ortaya koymaktadır.¹⁷

14 Drachmann, 1903-1927, III. 297.

15 Euseb. *Chron. Olym.* 78.1.

16 Suid. Δ 523 Adler.

17 Péron, 1978, 307.

Bu durum Bakkhylides'i seçeneklerinin ikisi de birbirinden kötü bir ikilem içinde bırakmıştır. Bakkhylides (1) Pindaros'tan farklı bir şey yarattığında, ondan aşağı; (2) Pindaros'a benzer bir yaratımda bulunduğundaysa, onun taklidi sayılmıştır (Péron, 1978, 308).

Skoliast'ların Pindaros metinleri üzerine değerlendirmeleri yukarıdaki belirlemeyi haklı çıkaracak örnekler içermektedir. En fazla tartışmaya neden olan örneklerden biri Pindaros'un "doğuştan gelen yetenek" (*phyâi*) ile sonradan "öğrenmeye" (*mathontes*) dair yaptığı değerlendirmenin yorumudur:¹⁸

[...] *sophos ho polla cidôs phyâi;*
mathontes de labroi
panglôssiâi, korakes hôs, akranta garyeton
Dios pros orkhina theion;

[...] bilge adam ise doğuştan bilir pek çok şeyi,
 öğrenmişler ise velveleye verirler
 gevezelikleriyle, gaklarlar bir çift karga gibi boş lakırdılarla
 Zeus'un kutsal kuşuna karşı;

Bir *skoliast*'ın yorumuna göre¹⁹ bu sözler Pindaros'un rakibi ve onunla aynı alanda mücadele eden Bakkhylides'e yöneltilmiştir. Bir diğeri²⁰ bu kısımda Pindaros'un "bilmececi bir dille" (*ainit-tetai*) kendisinin kartal olduğunu söyleyerek, rakibi sanatkarlar,²¹ Bakkhylides'i ve Simonides'i karga olarak nitelediğini vurgular. Bu yorum "gaklamak" olarak çevirdiğimiz *garyô*'nun ikil çekimli (*garyeton*)²² olmasıyla desteklenmektedir.²³

18 *Olym.* 2.86 vd.'de. [Pindaros'tan yapılan alıntılarda kaynak metin olarak Snell – Maehler, 1987⁸ kullanılmıştır. Bütün Pindaros çevirileri daha önce yayımladığımız *Pindaros: Bütün Zafer Şarkıları*'ndan (Gören, 2015) alıntılanmaktadır.]

19 Schol. ad Pind. *Olym.* 2.86 vd.: Drachmann, 1903-1927, I. 99.

20 Drachmann, 1903-1927, I. 99, 157a.

21 Yunan edebiyatında şairlerin edebi rakiplerini eleştirdikleri, hatta bu eleştirileri hakarete vardırtdıkları görülebilir. Hellenistik şiir bağlamında özellikle Kallimakhos'taki benzer bir yaklaşım için bkz. Çelgin, 2007, 163-173.

22 Bu sözcüğün tesniye biçiminde olduğuna dair tartışmayı ele alan Kirkwood, sonuçta "çoğul" yerine "tesniye" olarak kabul etmeyi yeğler. Ancak Kirkwood (1981, 240-243) teşbihteki vurgunun Pindaros'un düşmanlarının "iki kişi" olmalarına değil, "karga" olmalarına yapıldığının altını çizer.

23 Drachmann, 1903-1927, I. 99, 158d.

Hiç şüphesiz bu akıl yürütme kendi içinde tutarlı bir seyir izlemektedir. Nitekim Bowra'nın (1953, 81)²⁴ bu konuya yaklaşımı *Skoliast*'ların beyanatlarını sonuna kadar destekler niteliktedir. Bowra Pindaros'un dizelerinin satır aralarında bu suçlamanın kimi ayrıntılarını çözümlemeye çalışır. Öncelikle Pindaros "doğuştan" hakiki bir şairken, rakipleri sadece şiir öğrenmiş kişilerdir. Bowra, karganın patırtıcılığının yanında leşçil ve hırsız olduğunu da hatırlatır. Ona göre, en kötüsü de sunaklardan ve tanrılara ait etlerden çalmasıdır. Buna tanık olarak da Aisopos'un "Hasta Karga" (*Koraks nosōn*)²⁵ hikâyesini gösterir. Hasta karga dua edecek tanrı bulamaz çünkü hepsinin sunaklarını soymuştur. Bundan hareketle Bowra'ya göre Pindaros rakiplerinin hırsız olduğunu ima etmektedir. "Öğrenmiş" olmalarına gelince, Bowra karganın bu niteliğe uygun olduğunu söyleyerek tanık olarak Plutarkhos'un sözlerini alıntılıyıp karganın öğrenme yeteneğinin²⁶ altını çizerek akıl yürütmeyi sürdürür:

psares de kai korakes kai psittakoi manthonontes dialegesthai.
hem sığırcıklar hem kargalar hem de papağanlar konuşmayı
öğrenebilir.

24 Pind. *Pyth.* 2 için başvurduğumuz Bowra'nın "Pindar, *Pythian II*" makalesi (1953, 66-92) daha önce yayımlanmış bir makalesinin (Bowra, 1937, 1-28) söz konusu kitaptaki yeniden basımıdır. Tartışmanın takibi açısından makalenin ilk yayın tarihinin 1937 olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kısımda niyetimiz bizatihi Bowra'yı eleştirmek değil, Bowra'nın şahsında Bakkhylides'e karşı gelişen haksız önyargıyı ve bu önyargıyı tetikleyen koşulları çözümlenektir.

25 Aesop. *Fab.* 168: Ataç, 1990, 110.

26 Pind. *Nem.* 3.82'de geçen "Gaklayan küçük kargalar alçaklarda oturur" (*kragetai de koloioi tapeina nemontai*) sözleri *skoliast*'a "Bakkhylides'i hedef alıyor gibi görünmektedir" zira ona göre Pindaros yine kendisinin kartal, rakibinin ise karga olduğunu söyleyerek karşılaştırma yapmıştır (Schol. ad Pind. *Nem.* 3.82: Drachmann, 1903-1927, III. 62). Bowra (1953, 80) Aisopos'un masallarını (Aesop. *Fab.* 162 ve 163: Ataç, 1990, 106-107) örnek vererek yine karganın taklitçiliğini vurgular. Lefkowitz'in (1969, 55 n. 13) temas ettiği gibi, "fabllar ve teşbihler doğrudan, bire bir alegoriler olarak kullanılmaz ancak bunun yerine dolaysız olarak tanıdık şeylerin terimleriyle genel olarak insan davranışlarını tasvir etmek için kullanılır"; bununla beraber, zaman zaman "tanıdık olanı kullanarak alışılmadık olan da tasvir edilebilir". Örneğin Hom. *Il.* 15.690-692'de Hektor ırmak kıyısında beslenen kuşlar gibi olan Akhaların üzerine çullanan bir kartal olarak resmedilir.

Karganın öğrenme yeteneğinden hareket eden bu belirleme oldukça tartışmalıdır. Bowra'dan farklı düşünenler de vardır ve çağdaş eleştirmenlerin hepsi *skoliast*'ların bu yaklaşımının doğru olduğunu kabul etmeye razı olmaz.²⁷ Örneğin Gildersleeve, Verrall'ın (1880) bu ikilinin Sicilyalı hatipler Koraks ve Tisias (ya da Teisias) olabileceği doğrultusundaki önerisini akla yatkın²⁸ bulur ve şöyle sorar: "Bir rekabet bulmalıysak, neden bu rekabet eski şiir sanatıyla (*phya*), yeni hitabet sanatı (*mathontes*) arasında olmasın? Bunun yanında, bu türden bir *labroi korakes* ifadesi ancak *labros stratos*²⁹ ifadesinde yerini bulur."³⁰ Gildersleeve'in vurgulamak istediği nokta aslında oldukça açıktır. Nitekim Pindaros'un ilgili dizeleri³¹ için Gildersleeve (1885, 266) "Milton'un 'fierce democratie'³² kavrayışına işaret etmiştir.³³

27 Lattimore, 1946, 231.

28 Verrall'ın önerisinin "akla yakın" olduğunu Hardie de (1891, 195) kabul eder.

29 Pind. *Pyth.* 2.87.

30 Gildersleeve, 1885, 152-153.

31 Pind. *Pyth.* 2.87.

32 Milton'un *Paradise Regained* yapıtındaki (Kermode – Hollander, 1973, 1364) 267-271 dizelerinde geçen bu kavrayış dönemin büyük hatiplerinin (örneğin Perikles, Demosthenes) kalabalık halk kitlelerini yönlendirmede ne denli başarılı olduğuna ve bu ortamın demokrasi koşullarının "vahşi"liğine (*fierce*) dikkat çekmektedir. Her yönüyle bir aristokrat olan Pindaros *labros stratos* ifadesiyle Gildersleeve'in de temas ettiği bu "vahşi" ortamı işaret etmiş olabilir (Gildersleeve'in *fierce Democratie* olarak alıntıladığı kısım bizim kullandığımız basımda *fierce democracy* olarak geçmektedir):

Thence to the famous orators repair,
Those ancient, whose resistless eloquence
Wielded at will that *fierce democracy*,
Shook the Arsenal, and fulmined over Greece,
To Macedon, and Artaxerxes' throne;
İşte oradan ıslah eder şanlı hatipler
O eskilerin karşı durulmaz belagatleriyle
Arzularına göre kullanılan *vahşi demokrasiyi*,
Sarstı Arsenal'ı ve gürlledi Hellas üzerinde
Makedonya'da ve Artarkserkses'in tahtunda;

33 Bu noktada Verrall'ın (1880) ve Gildersleeve'in (1885) çalışmalarının Bakkhylides'in *editio princeps*'inden (Kenyon, 1897) önce yayımlanmış olmaları, bu belirlemelerin çok önemli bir veriden yoksun şekilde yapıldığına dair muhtemel bir itirazı doğurabilir. Ancak bir engel oluşturuyormuş gibi görünen bu durum farklı bir bakış açısıyla bakıldığında yorumcunun nesnellіğine katkıda bulunabilir. Zira pek çok Pindaros araştırmacısının Bakkhylides'in metnini ya da Pind. *Pyth.* 2.87 ve buna benzer kısımları (Pind. *Pyth.* 2.72 vd.; *Nem.* 3.82; Bacchyl. 5.14-30 vb.) okurken takındıkları tutum, bu iki şair arasındaki düşmanlığın köklerine sahipmiş gibi *görünen* bazı dizelerin kimi zaman oldukça yanıltıcı bir belirleme

Pindaros'un "patırtıcı halk" (*labros stratos*)³⁴ ifadesiyle³⁵ işaret edilen tiranların yönetimi altındaki düzensiz ortam Pindaros'un "patırtıcı karga" (*labros koraks*) olarak nitelediği tipin yaşama alanıdır. Koraks'tan Tisias'a ondan da Gorgias'a aktarılan siyasal hitabetin başlangıç ilkelerini kuran Koraks'ın Hieron'un maiyetinde oldukça güçlü bir konumu vardı.³⁶ Bundan dolayı bu nitelemenin Bakkhylides ve Simonides yerine ortaya çıkan hitabet geleneğinin temsilcileri Sicilyalı Koraks'a ve öğrencisi Tisias'a gönderme yapması kanımızca daha tutarlıdır. Pindaros'un Koraks'ın adı üzerinden bir sözcük oyunu³⁷ yapmış olması ihtimali bu iddiayı destekler niteliktedir. Pindaros'un Koraks ve Tisias ikilisini ima ettiği kesin olarak ortaya koyulamasa bile,³⁸ Bowra'nın akıl yürütmesinin Simonides ve Bakkhylides dışında başka bir "ikiliye" işaret etmesinin mümkün olmadığını düşünmek pek açık fikirli bir tutum olmayacaktır.

altındadır. Sözgelimi kanımızca, Bowra'nın yaklaşımı açık bir biçimde bu "yanıltıcı belirleme"nin etkisindedir. *Skoliast*'ın belirlemelerini haklı çıkarabilmek için yapılan araştırma, sonuçta Bakkhylides ile Pindaros arasındaki ilişkinin sınırlarını aşarak peşin hükümlerden oluşan bir edebi yaklaşım halini almaktadır. Pind. *Pyth.* 2.72-73'e dair araştırması (Bowra, 1953, 75-81) aşağıda, bu belirlememizin dayanağı olarak ele alınacaktır.

34 Bu ifadeyi Bowra (19712, 137) "vahşi kalabalık" (*brute multitude*) olarak çevirir. Ancak biz Lloyd-Jones'un *epos* geleneğini kaynak göstererek *labros*'un suda ve rüzgârdaki (Hom. *Il.* 21.271; *Od.* 15.293) sonra da konuşmadaki (Hom. *Il.* 23.474, 23.478-479) gürültüyü işaret ettiğine dair eleştirisine katılıyoruz (Lloyd-Jones, 1973, 112 n. 17). Bundan dolayı *labros*'u "velveleye veren" olarak çevirdik. Ancak yine de bu yaklaşımımız yukarıda Milton'un "vahşi demokrasi" kavrayışıyla kurduğumuz koşutlukla çelişmemektedir. Biz bu ifadenin her kafadan bir ses çıkan siyasal istikrarın tam anlamıyla oluşturulamadığı bir yapı için kullanıldığını ve bu bakımdan "vahşi" ya da "azgın" olarak değerlendirilebileceğini düşünüyoruz, tupkı gürül gürül akan bir ırmağa "azgın" diyebildiğimiz gibi.

35 Pind. *Pyth.* 2.87.

36 Hinks, 1940, 62; bkz. Cole, 1991, 53-54.

37 Buradaki hiç şüphesiz bir öneridir. Ancak Bakkhylides'in kimi dizelerinde (Bacchyl. 6.1-2; 17.14; 13.102; 1.48, 1.117; 11.96, 103; 5.137, 5.145; 5.183-185 vb.) özel adlar üzerinden sözcük oyunu kullanımı pek çok eleştirmen tarafından kabul edilen bir olgudur. Bakkhylides'te sözcük oyunları için ayrıca bkz. Burnett, 1985, 179, n. 7; krş. McCartney, 1919.

38 Nitekim olası yorumlardan biri olan Stoneman'in yaklaşımı bu kısmı bambaşka bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Stoneman'e (1976, 191 vd.) göre "bilge/mahir adam" da (*sophos*), "kargalar" da (*korakes*), "Zeus'un kutsal kuşu" olan kartal da Pindaros'un *epinikion*'unun dinleyicileridir. Dolayısıyla "bilge/mahir adam" ve "kartal" birbirine koşut kullanılmıştır. Gevezelik eden "kargalar" ise muzafferin sahip olduğu şanın hak edilmemiş olduğunu iddia ederek ona "haset" (*phthonos*) besleyen kişilerdir.